

**WERKGEVERS- EN WERKNEMERSPANEL IN DE WONENBRANCHE
IN HET KADER VAN HET ARBOCONVENANT**

THEMA 'TILHULPMIDDELEN'

drs. Gerlant Lettinga
Woerden, juni 2004

INHOUD

1.	Inleiding	3
2.	Resultaten werknemerspanelonderzoek thema 'Tilhulpmiddelen'	4
3.	Resultaten werkgeverspanelonderzoek thema 'Tilhulpmiddelen'	10
4.	Slotopmerking	13

Bijlage 1 Enquêtevragen werknemers en werkgeverspanel

1 INLEIDING

Aanleiding	<p>WoonWerk, opgericht door de werkgeversorganisatie CBW en de werknemersorganisaties FNV Bondgenoten en CNV Dienstenbond, stimuleert een professionele en gezonde arbeidsmarkt voor de wonenbranche. Om optimaal invulling te kunnen geven aan deze doelstelling, is inzicht in de behoeften en wensen van werkgevers en werknemers binnen de wonenbranche noodzakelijk. Hiervoor is in oktober en november 2003 het digitale werkgevers- en werknemerspanel opgericht.</p>
Methode	<p>Periodiek worden aan de panelleden per e-mail enkele concrete vragen voorgelegd rondom een bepaald thema. Deze rapportage betreft een panelonderzoek met als thema 'Tilhulpmiddelen'¹. De werknemersorganisaties FNV Bondgenoten en CNV Dienstenbond hebben samen met de werkgeversorganisatie CBW en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een convenant gesloten ter verbetering van de arbeidsomstandigheden in de Wonenbranche. In dit kader worden onder andere maatregelen voorgesteld om de lichamelijke belasting en de werkdruk van werknemers te verminderen. De resultaten uit het digitale panelonderzoek geven inzicht in de houding en opvattingen onder werknemers en werkgevers over 'tilhulpmiddelen'. Verkregen inzichten bieden handvatten voor het succesvol implementeren van het arboconvenant.</p>
Respons panel	<p>Aan het digitale panelonderzoek hebben 65 werknemers en 32 werkgevers meegedaan. Het aantal respondenten dat aan het panelonderzoek heeft deelgenomen, is niet groot genoeg om van statistische representativiteit te kunnen spreken. Wel geeft de informatie, zoals die in deze korte rapportage wordt gepresenteerd, een indicatie over hoe werknemers en werkgevers in de wonenbranche over tilhulpmiddelen denken.</p>

¹ Wilt u informatie over eerdere digitale panelonderzoeken, dan kunt u contact opnemen met G. Lettinga via de mail g.lettinga@woonwerk of telefonisch via 0348 494102.

2 Resultaten werknemerspanel thema 'Tilhulpmiddelen'

Aan het panelonderzoek met als thema 'tilhulpmiddelen' hebben 65 werknemers meegedaan. In tabel 1 zijn de functies van de werknemers weergegeven. Zichtbaar wordt dat vrijwel alle relevante functies binnen de wonenbranche zijn vertegenwoordigd in het panel.

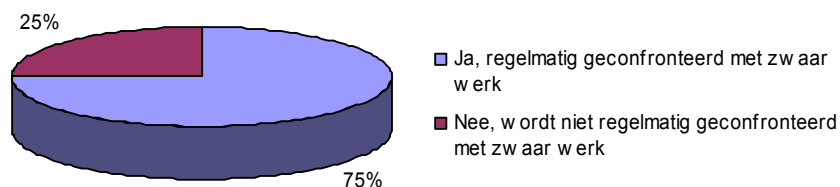
Tabel 1. Functies van de werknemers

Functies	Aantal	%
Verkoper/ Verkoopsspecialist/ Adviseur	14	22
Administratief medewerk(st)er	6	9
Woning-, Meubel-, Projectstofeerder	13	20
(Assistent) Filiaalmanager, Afdelingschef, Regiomanager, Vestigingsmanager	9	14
Magazijnmedewerker/ beheerder (incl. planning), Expeditiemedewerker, Logistiek medewerker	6	9
Chauffeur, (Service) monteur	5	8
Overige functies / Gecombineerde functies	11	17
Momenteel werkloos	1	2
Totaal	65	100

Door afronding tellen de percentages niet op tot 100%

Zware lichamelijke belasting

Van de 65 respondenten geeft driekwart aan regelmatig geconfronteerd te worden met zwaar werk. Het zware werk komt in vrijwel alle genoemde functies, zoals opgenomen in tabel 1, voor.

Figuur 1. Werknemers die regelmatig geconfronteerd worden met zwaar werk

Aan de respondenten is gevraagd het werk of de werksituaties te omschrijven waarin zij met te zwaar werk geconfronteerd worden. Samengevat vinden de zware werksituaties vooral plaats bij;

- o Laden en lossen van vrachtwagens en het afstapelen van de pallets met zware pakken;
- o Klaarzetten en uitleveren van bestellingen van klanten/ laden van verkochte meubelen;
- o Meubelen uitpakken, nakijken (dus omdraaien etc.) en in de winkel plaatsen;
- o Meubels op en van meubelkarren tillen bij klanten;
- o Showroom verbouwen, opbouwen en demonteren;
- o Bestellingen via trappen naar boven brengen;
- o In de showroom, bijvoorbeeld op verzoek van klanten het verplaatsen van matrassen in andere bedden etc.;
- o Dagen op je knieën bij het lijmen van grote oppervlakken.

De producten die gehanteerd worden in deze werksituaties zijn typisch eigen aan de wonenbranche. Het betreft situaties waarbij er sprake is van het verzamelen, klaarzetten en afleveren, laden & lossen, overzetten en/of verplaatsen van:

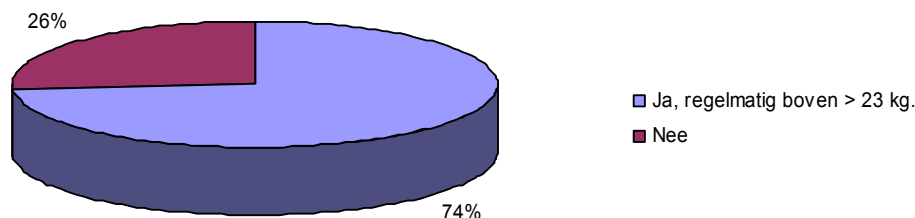
- Diverse meubelen en grote verpakkingen (bankstellen, tafels, bedden, zware pakketten, kastwanden, stoelen, dressoirs);
- Rollen stof in de vakken leggen, zware tapijten opruimen;
- Afrollen van de stoffen en het invakken van de rollen / uitrollen van tapijt (geldt ook voormarmoleum, vinyl, linoleum, laminaat, rubberen ondertapijt);
- Pallets (met bijvoorbeeld laminaat) voorttrekken en duwen;
- Massief vuren systeem met zware/ onhandelbare onderdelen;
- Keukens;
- Matrassen;
- Zware elektrische bodems;
- Granieten of natuurstenen tafelbladen; massief houten bladen;
- Complete woninginrichtingen;
- Regelmatig sjouwen van manden met stofstalen en grote accessoires.

Een aantal respondenten gaven specifieke situaties aan, waarbij hulpmiddelen onvoldoende werken of niet aanwezig zijn.

- Zo leidt het ontbreken van een lift, een defecte lift of ongeschikte lift regelmatig tot zware (onhandelbare) werksituaties bij het gedwongen naar boven brengen van de bestelling via trappen;
- Steekwagens die niet geschikt zijn voor zware rollen, alleen voor dingen tot 60 kg;
- Als de vracht komt, dan heeft de chauffeur een pompwagen, maar wij moeten alles handmatig op zijn plek zetten en dan vaak eerst nog een trap op;
- Een respondent merkt op dat in de bouw de werkplek vaak slecht is te bereiken. Bij het vervoeren is er vaak geen goede toegang tot de bouw, er liggen vele kabels, steigerplanken en restmaterialen. Vaak is er nog geen bestrating of hoogbouw waar goederen in de lift passen. Bouwliften zijn niet altijd geschikt;
- Alleen op pad gestuurd worden, terwijl het tilwerk te zwaar is voor één persoon en/of er geen mogelijkheid is tot wisseling met collega (bijvoorbeeld als dit een leerling betreft die je niet die verantwoordelijkheid en belasting kunt of wilt geven) leidt eveneens tot zware werksituaties. Weinig tijd krijgen (om op te leiden) en geen overleg mogelijk met leiding werd eveneens genoemd. Overigens gaven enkele respondenten aan dat er vaak wel hulp wordt geboden en rekening met leeftijd wordt gehouden.

Boven de 23 kilogram tillen (wettelijke norm)

Circa driekwart van de respondenten geeft aan regelmatig meer dan 23 kilogram te tillen binnen werksituaties.

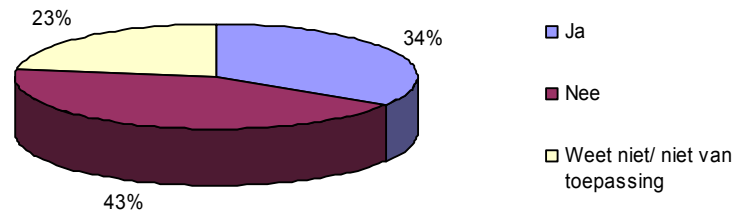
Figuur 2. Werknemers die regelmatig > 23 kg. tillen

Werkzaamheden waarbij meer dan 23 kilogram getild wordt, betreffen veelal situaties en producten zoals eerder beschreven bij 'zware werksituaties'. Hiernaast noemden de respondenten ook het tillen van bussen lijm en egaline van 25 kg. per zak en wals. Bamboejaloezieën per 6 stuks verpakt overschrijden eveneens de norm, deze kunnen per stuk verpakt worden zo merkt een respondent op, maar dit gebeurt niet. Veel pakketten

zijn niet van het gewicht dat de CAO voorschrijft. Een respondent merkt op dat het hanteren van de grens van 23 kg een gewicht is dat in de woninginrichting niet te realiseren is.

Verkeerde houding bij het uitvoeren van werkzaamheden

Ongeveer een derde van de respondenten neemt regelmatig een verkeerde houding aan bij het uitvoeren van werkzaamheden. 43% van de respondenten geeft aan hier geen last van te hebben. Bijna een kwart weet het niet of vindt de vraag niet van toepassing op zijn/ haar situatie. Mogelijk dat het geven van voorbeelden in de vraagstelling hier debet aan is geweest (in de vraagstelling werd genoemd 'bijvoorbeeld bij het leggen van vloerbedekking, parket of het plaatsen van een keuken').

Figuur 3. Werknemers met regelmatig een verkeerde houding tijdens uitvoering van werkzaamheden

Gegeven voorbeelden van werksituaties waarbij een verkeerde werkhouding optreedt zijn;

- Het op de knieën zitten, in kromme houding, van boven naar beneden werkend, bij het bekleden van een trap;
- Grote oppervlakten vloer inlijmen op je knieën aan één stuk, kniebeschermers zijn dan niet meer afdoende;
- Het egaliseren van grote oppervlakten op je knieën; Een respondent geeft aan 'Dit kan staand, maar dat mag niet met een rakel (gereedschap), dan is het verbruik van het materiaal te hoog, dus doe maar op je knieën met een vlakspaan. Verschrikkelijk, moest verboden worden'.
- Bij het leggen van bestellingen in de auto van klanten;
- 'Door het sjouwen heb ik last van doorstreekte ellebogen omdat ik vanwege het representatieve aspect de goederen van mijn kleding af til omdat ik anders onder de stof zit';
- Tapijt leggen op de knieën en dan spannen met de tapijtspanner'; 'Tapijt/vinyl oprollen of indraaien;
- Bij het verplaatsen van bijvoorbeeld tapijt naar bovenverdiepingen (trappen);
- Onder schuine dakkanten en onder open trappen. Bij het net iets te hoog zijnde plafond of daar waar je eigenlijk net niet bij of moeilijk bij kunt; Bij het plaatsen van kasten in kleine ruimtes'; Bij het plaatsen van rails;
- 'Grote zaak, veel stofzuigen';
- Bij het verwijderen van talloze nietjes bij het ontmantelen van meubels (restauratie);
- Bij situaties zoals eerder omschreven bij 'zware werksituaties'; het afleveren /verzamelen en klaarzetten/ laden & lossen/ overzetten en/of verplaatsen van diverse meubels, rollen tapijt, pakketten etc.

Maatregelen om lichamelijke belasting te verminderen

Ongeveer de helft van de werknemers geeft aan dat er geen tot onvoldoende maatregelen worden genomen door de werkgever om lichamelijke belasting te verminderen. 15% weet niet of er maatregelen worden genomen, of vindt de vraag niet van toepassing. Een 19-tal respondenten kon voorbeelden noemen van maatregelen die de werkgever heeft genomen om lichamelijke belasting te verminderen.

Voorbeelden van maatregelen door de werkgever genomen zijn;

- 'Bij de inkopers erop hameren dat zij met de leveranciers afspraken maken voor wat betreft het gewicht van- en de belading van pakketten';
- 'Het opdelen van pakketten, zodat ze minder zwaar worden, maar dit gaat niet altijd';
- 'Het demonteren van meubelen alvorens te bezorgen';
- (Meubel)hondjes (plateau op vier wieltjes), steekwagens, elektrische pompwagens, bandenwagens en bankstelkarren; speciale rolkarren, waar het tapijt opgelegd kan worden; gebruik van rolplanken om de last zo kort mogelijk te maken; heftruck.

Voor welke situaties bestaan (nog) geen goede hulpmiddelen?

Het merendeel (62%) van de respondenten kent situaties waarin sprake is van grote lichamelijke belasting, maar waarvoor (nog) geen goede hulpmiddelen ter beschikking staan in de branche. Enkele voorbeelden van dergelijke situaties gegeven door respondenten zijn;

- Als je een pakket van 40-50 kg. van de stelling moet afhalen die 20 cm. hoog is en de ruimte ervoor niet meer dan 60 cm. dan kan je onmogelijk een hulpmiddel hier tussen proppen om het pakket uit de stelling te halen;
- Het gebruik van hulpmiddelen is door de ruimte bij klanten vaak niet toepasbaar;
- Bijvoorbeeld om een ander systeem te maken voor de stofstalen. Zo'n mand weegt aardig wat kilo's en soms moet je ermee een trap op of naar een andere hal lopen. Men streeft ernaar om in elke hal dezelfde stofstalen te hebben maar leveranciers zijn hiermee té zuinig;
- Grote boxsprings zijn niet te delen, dus blijven gewoon zwaar en onhandig. Eventueel verhuislift, maar dit is te onhandig in verband met meerdere klanten per dag;
- Voor veel situaties zijn er hulpmiddelen, maar deze zijn niet altijd handig of gebruiksvriendelijk en in de praktijk worden deze dan meestal niet gebruikt omdat het zonder sneller gaat;
- Het op een gemakkelijke manier verwijderen van nietjes; Het plaatsen van een meubel op een speciale 'toren', zodat de meubelstofeerder goed bij zijn meubel kan komen;
- Met name bij het werken in trappenhuisen of trapgaten; werken in lastige hoekjes;
- Zware rollen tapijt een woning binnen brengen en meubelen naar boven sjouwen (zijn wel mobiele liften voor, maar niet bij een klein bedrijf!); Hiervoor zou een verhuislift of een hoogwerker gebruikt kunnen worden, zoals gebruikt wordt door verhuisbedrijven. Vaak zijn er geen (geschikte) liften; In gezinswoningen hebben ze nog geen roltrappen en liften;
- 'Het aanbrengen van lijm op de vloeren, het gebeurt nog steeds zoals 35 jaar geleden; op de knieën en met de handkitstrijker. Ik denk zelf wel eens het moet anders kunnen, staand met een soort waterstofzuiger die het niet opzuigt maar aanbrengt of wisser met slang naar reservoir van daaruit de lijm pompt. Of materiaal zo maken dat je ze los kunt leggen. Kliklaminaat kan ook op marmoleumtegels doorgevoerd worden en meer tapijttegels gebruiken werkt fantastisch';

Enkele respondenten gaven bij het benoemen van situaties, waarin adequate hulpmiddelen ontbreken, al suggesties voor oplossingen/ hulpmiddelen. Andere suggesties die nog werden gegeven zijn;

- Een soort mini-heftruck;
- Oprolmachine tapijt/vinyl indraaien/ indraaimachine; katrolsysteem;
- Meer mensen inschakelen/ met meer mensen tillen.

Het wel of niet aanschaffen van bepaalde hulpmiddelen

Tenslotte is aan de werknemers gevraagd wat mogelijke redenen zijn waarom bepaalde hulpmiddelen, die de lichamelijke belasting kunnen verminderen, niet aanschaf worden. Uit de antwoorden komt naar voren dat er volgens de werknemers vaak niet overgegaan wordt tot aanschaf van een hulpmiddel omdat volgens de werkgever de kosten niet opwegen tegen de opbrengsten. Onbekendheid met het hulpmiddel bij de werkgever en het ontbreken van interesse in het onderwerp spelen eveneens een rol, zij het in iets mindere mate. Veel werknemers gaven een toelichting of nog andere reden op. Een samenvatting;

Kosten als reden

- Een extra man in het magazijn is te duur volgens de werkgever;
- Om een rol tapijt boven te krijgen zou een kraan gehuurd moeten worden, maar dit is voor particuliere stoffering vaak te duur;
- Werkgever denkt alleen aan geld. Ik denk dat het collectief zal moeten gebeuren, dwang zoals bij de lijmen met oplosmiddelen. Deze worden overigens nog veel illegaal ingekocht en gebruikt onder het mom dit is beter en werkt sneller en goedkoper. Ze gebruiken het nog allemaal om de trappen te stofferen en wanden met pvc bekleding te voorzien. Snel en goedkoop en als je iets zegt dan ben je niet wijs, concurrentie doet het toch ook. Ik zeg u alle stoffeerbedrijven hebben en gebruiken het, ik noem contactlijm met toluen oplosmiddel, wedden?;
- Een lift kost te veel geld;
- Ik ben net bezig met het uitzoeken welke hulpmiddelen er op de markt zijn, maar wat ik in de wandelgangen hoor is dat de kosten een belemmering zullen zijn om ze aan te schaffen;
- Het gebruik van dergelijke grote gereedschappen vereist niet alleen een hoge investering maar het bezorgen van de meubelen kost ook veel meer tijd, dan het bezorgen met handkracht. In ons geval wordt er incidenteel een verhuisbedrijf ingeschakeld als er een groot of zwaar meubelstuk afgeleverd moet worden;
- Met minimale personeelsbezetting (1 man/ 1 vrouw) is er niet altijd extra hulp aanwezig en de showroom moet er wel piek fijn in orde uitzien. Dus til je vaak even te zwaar;
- Alles wat geld kost is moeilijk bespreekbaar.

Bestaan geen hulpmiddelen voor

- In veel situaties is een hulpmiddel volgens mij onmogelijk; Omdat het volgens mij niet bestaat en als het er al mocht zijn is het niet werkbaar in de praktijk;
- Hulpmiddelen om bijvoorbeeld een bankstel via een trap of nauwe gang te vervoeren bestaan niet, net zo min als er een hulpmiddel bestaat om een rol vloerbedekking naar binnen te brengen;
- Volgens mij is er niet zo'n apparaat dat en in een beperkte ruimte kan draaien en drempels kan nemen. Het is praktischer om met 2 man de goederen te verplaatsen, ondanks de soms aanwezige lichamelijke belasting;
- Het is niet altijd mogelijk om in een trap een steiger te plaatsen;
- Men doet er alles aan maar het blijkt soms moeilijk.

Werkgever onderneemt geen of te weinig actie

- Men weet wel dat het er is, maar vindt het niet nodig het aan te schaffen. Bij ons moet er eerst wat gebeuren voor zoiets er komt. Als de Arbo bij ons langs zou komen zou er nog wel het een en ander vervangen of veranderd moeten worden. Alleen al de kantine voldoet volgens mij niet aan de norm. Men vond het niet nodig hierin te investeren, er zit o.a. geen raam in of afzuiging en ventilatie. Ook kun je er niet rustig zitten want iedereen loopt er door heen om van de winkel naar het magazijn te lopen enz. En niemand van welk toezicht dan ook let hier op;
- Wat je ziet is dat veel hulpmiddelen onder de werkdruk gewoon in de hoek blijven staan;

- Wat kan een werkgever aan te zwaar werk doen. Als rollen 75 tot 100 kg wegen? Het is gewoon zo niet zeuren maar door gaan. Je kunt hier gewoon bijna niets over zeggen;
- Wij geven bij onze leidinggevende aan als een product te zwaar is, er wordt niks aan gedaan;
- Er word op ons bedrijf slecht naar de werknemers geluisterd;
- Er is geen controle op uitgaande goederen boven de 23 kg;
- Waarschijnlijk andere dingen aan hun hoofd en moeten wij als personeel dit als aandachtspunt naar voren brengen.

Aangedragen oplossingen, hulpmiddelen en of maatregelen

- Lift in de winkel, weghalen van de trappen door middel van een vloeiend oplopende vloer;
- Alle flats moeten gewoon van liften voorzien zijn;
- Bijvoorbeeld een heftruck in het magazijn zou al een stuk helpen; Heftruck voor het laden en lossen van vrachtwagens;
- Een transport lift; Een traplift;
- Goede stofzuigers, de meeste hebben doe-het-zelf zuigers, het is meer stof verplaatsen;
- Veilige werkkleding;
- Het verbieden van gasbranders, dat moet per direct gebeuren. Ik zelf heb 2x een ongeluk gehad wat goed is afgelopen. Gasbranders worden gebruikt om marmoleum soepeler te maken om het dan in één keer pas te snijden langs de plint anders moeten ze afschrijven zoals het hoort, maar dat kost veel tijd en geld;
- Stofmaskers, niemand heeft ze. En gasmaskers voor bij het aanbrengen van epoxyhars; Idem vochtschermen;
- Kast- transporteur;
- Kleine vrachtwagen met laadklep;
- Meer hulpmiddelen om bijv. oud tapijt te verwijderen, want dit komt veel op de rug aan. Speciale steekwagens om vinyl en marmoleum rollen mee te verplaatsen;
- Tweede man;
- De oplossingen zijn eerder te vinden in andere werkmethode dan in hulpmiddelen;
- Het duurt lang, te lang? voordat leveranciers inspelen op de wensen. Vooral artikelen van leveranciers uit de "Oostbloklanden" zijn mensonvriendelijk verpakt (zwaarder dan 23 kg. per stuk).

3 Resultaten werkgeverspanel thema 'Tilhulpmiddelen'

Vanuit werkgeverszijde hebben 32 werkgevers meegedaan aan het panelonderzoek met als thema 'tilhulpmiddelen'.

Verstreckte hulpmiddelen

Bijna alle werkgevers kunnen voorbeelden van hulpmiddelen noemen die zij verstrekken aan hun medewerkers om hun werkzaamheden te verlichten. Een samenvatting van de gegeven voorbeelden van hulpmiddelen;

- Steekwagen, (4-wiel) meubelhondjes, trolleys, singels, tapijtkar, traplopers (steekwagen voor trappen), platenkarren, transsportwagens, elektrische pompwagens;
- Laadklep achter de vrachtwagen;
- Beschermende kleding, veiligheidsschoeisel;
- Breedtespanners voor tapijt leggen, klemmen om tafelbladen mee te tillen, gereedschap;
- Tapijtrolhouder met dommekracht;
- Elektrische schaar/elektrische motor voor inrollen tapijt, diverse "bokken";
- Heftruck, reachtruck, pallettrucks;
- Heftafels op lucht;
- Rollers, klauwen, buisspanner;
- Til-ups, hiermee kun je gemakkelijk kasten en bankstellen tillen, draagbanden;
- Glijdoppen;
- Handketting takels;
- Indien nodig steiger;
- Hefboom;
- Verpakking (kratten) van granieten werkbladen zijn voorzien van draag"oren";
- Planken op rollen;
- Magazijnlift, liften;
- Geen verboden lijmen;
- Magazijn waar voldoende vrije ruimte is, stelling waardoor rollen tapijt niet meer op de vloer liggen maar op stahoogte;
- Blijven attenderen op goed/juist tillen;
- Alles wat maar wordt aangedragen door de medewerkers en in verhouding staat tot kosten/opbrengsten.

Hulpmiddelen die onvoldoende werken

Gevraagd is aan de werkgevers welke hulpmiddelen onvoldoende werken. Werkgevers noemen onder ander;

- Breedtespanner, werken de medewerkers niet graag mee, te zwaar en "kost te veel tijd" volgens de stoffeerdere. Verder blijkt niet al het gereedschap zo goed in de praktijk te werken als wordt verwacht;
- Steekwagen en karretjes werken goed. Heftruck werkt wel, maar de medewerkers gebruiken deze weinig. Ze tillen goederen liever zelf of samen met een collega;
- In principe werken alle hulpmiddelen goed, echter moet er op worden toegezien dat medewerkers deze middelen ook daadwerkelijk gebruiken en niet vanwege vermeende "snelheid" zelf tapijtrollen optillen;
- Een aantal van deze hulpmiddelen gebruikt de medewerker botweg niet omdat dit naar hun oordeel "onhandig" werkt (lees: iets meer tijd/werk vergt);
- Geen goede oplossingen voor het tillen, verplaatsen, kantelen, in lift tillen, over balustrade tillen etc. en óp het keukenblok plaatsen van natuurstenen werkbladen en andere grote/zware werkbladen;
- Voor een deel werken de hulpmiddelen wel, maar zeker in nieuwbouwwoningen zonder bestrating helpt dit nog weinig omdat de steekwagen er dan bijna niet doorkomt. Verder zijn stenen aanrechtbladen vaak erg zwaar;
- Sommige meubelen zijn simpelweg te onhandelbaar;

- Hulpmaterialen voor fysieke hulp helpen weinig omdat het gebruik ervan veel tijd kost en niet vaak toepasbaar is. In het magazijn gaat het wel maar bij de klant is het vaak zeer moeilijk;
- Hefboom: toch nog lichamelijk zware last.

Voor welke situaties binnen het bedrijf bestaan geen geschikte hulpmiddelen?

In aansluiting op de vraag welke hulpmiddelen onvoldoende werken, hebben een aantal respondenten ook situaties genoemd waarvoor nog geen geschikte hulpmiddelen beschikbaar zijn in de branche (zover bekend). Dit betreft situaties als;

- Zware goederen (vooral grote/ lange tapijttrollen, linoleum, vinyl, marmoleum en rubberen ondertapijt en grote meubels) een (gedraaide) trap optillen in nauwe trapgangen. Naar bovenverdiepingen zijn vaak geen geschikte liften en/of opendraaiende ramen;
- Grote rollen tapijt en zware meubels en bedden in een woning/ woonkamer van een klant krijgen;
- Zware goederen bij een klant in de auto tillen;
- Bij aanlevering in het magazijn, uitlevering van magazijn naar bestelbus en uitlevering van bestelbus naar klant. Overal weer een andere situatie;
- Grote meubelen en pakketten die uit één stuk gemaakt zijn, zijn vaak onhandelbaar. Gewichten zwaarder dan 25 kg. b.v. marmoleum dat niet in te kleine banen mag worden gesneden;
- Vervoeren, tillen en vooral ook bij de montage van zware (granieten) aanrechtbladen en ovens; Stenen tafelbladen, moet je toch een paar keer in handen hebben, ondanks gereedschap.

Hulpmiddelen waarvan de prijs een belemmering vormt voor de aanschaf

De prijs vormt voor het merendeel van de werkgevers geen belemmering voor de aanschaf van een hulpmiddel. 'Prijs is geen belemmering voor betere condities voor de werknemers', zo meldt een respondent. Een andere respondent vindt de prijs ook geen belemmering. 'Wel schaffen we bepaalde tilhulpen niet aan omdat we het nut, de handigheid ervan niet inzien'. Enkele werkgevers noemden een hulpmiddel, waarbij de prijs wel de reden is om niet tot aanschaf over te gaan. Dit betreft bijvoorbeeld de aanschaf van een heftruck of een buitenlift. Opgemerkt wordt dat de kosten voor een heftruck voor tapijttrollen en vinyl ongeveer 13500,- euro zijn en de kosten van de aanpassing van het magazijn nog eens 5000,- euro. 'Bovendien past marmoleum er niet op!'. Voor een andere respondent vormen de kosten van een forbo carryset € 263,76 en forbo marmocar €964,28 een belemmering.

Welke beschikbare hulpmiddelen worden niet gebruikt door de werknemers?

De helft van de respondenten geeft aan dat bepaalde hulpmiddelen niet gebruikt worden, terwijl ze wel ter beschikking staan. Het gaat hier onder andere om;

- Breedtespanner, is vaak teveel werk om te gebruiken en vergt meer tijd;
- Heftruck, medewerkers vinden het gemakkelijker samen iets uit de vrachtauto te tillen dan er een heftruck voor te gebruiken;
- Steekwagen is buiten de vrachtwagen niet werkbaar (i.v.m. hobbelig terrein). Idem meubelhondjes;
- Snijlatten en elektrische motoren ten behoeve van het inrollen van tapijt;
- Traplopers, men loopt zelf sneller naar boven. Alleen ze vergeten 1 ding, bij zelf lopen ben je naar 3-4 keer kapot en met de traploper kan je wel 20 keer achter elkaar maar het gaat langzamer;
- Buisspanner omdat dit teveel tijd vergt; De buisspanner aangezien deze zwaar is in de koffer;
- De hondjes omdat bijvoorbeeld door het tapijt even op te tillen het veel sneller en gemakkelijker gaat dan rollend op de hondjes;
- Laadklep van de auto, de jongens vinden het vaak omslachtig en duurt hun te lang;

- Vooral de steekwagen wordt te weinig ingezet. Het lijkt soms sneller om even te sjouwen; Speciale karren voor tafels;
- Kleding, men draagt soms liever eigen kleding;
- Oncomfortabele handschoenen, geen goed gevoel met materiaal;
- Gehoorbeschermers/ oorpluggen, brillen bij het zagen, veiligheidsschoenen vindt men allemaal niet nodig;
- Gasmasker tegen neopreen- lijmluchten. Mondbeschermers/stofkapjes proberen de stoffeerdere te "vergeten". Zijn "lastig".

4 Slotopmerking

Geconcludeerd kan worden dat in de wonenbranche werknemers zeer regelmatig geconfronteerd worden met zware werksituaties. Het betreft in hoofdzaak werksituaties waarbij er sprake is van het verzamelen, klaarzetten en afleveren, laden & lossen, overzetten en verplaatsen van producten die typisch eigen zijn aan de wonenbranche. Grote meubelen, rollen tapijt of marmoleum, granieten werkbladen en elektrische bodems, het zijn voorbeelden van producten waar dagelijks mee gewerkt wordt binnen de wonenbranche. Hiernaast veroorzaakt het langdurig op de knieën werken bij het lijmen/ egaliseren van grote oppervlakten zware lichamelijke belasting onder de woning/projectstoffeerdere.

Ondanks dat er diverse hulpmiddelen beschikbaar zijn (meubelhondjes, steekwagens, elektrische pompwagens, speciale rolkarren voor tapijt, rolplanken en heftrucks), blijven er veel situaties waar hulpmiddelen niet geschikt of afdoende zijn. Zo leidt het ontbreken van een geschikte lift regelmatig tot zware (onhandelbare) werksituaties bij het naar boven brengen van goederen via de (nauwe) trapportalen. Ook het plaatsen van bestellingen in de auto, of (kleine) woonruimtes van klanten brengt de werknemer in situaties waarin hulpmiddelen niet geschikt of afdoende zijn. Circa driekwart van de werknemers betrokken in het onderzoek geeft dan ook aan regelmatig producten of pakketten boven de 23 kg te tillen. Veel pakketten zijn niet van het gewicht dat de CAO voorschrijft, zo ook de bussen lijm en egaline van 25 kg. per zak niet. Een verkeerde werkhouding komt ook regelmatig voor tijdens de uitvoering van werkzaamheden. Zoals bij het bekleden van een trap, bij het tapijt indraaien, leggen en opspannen of bij het naar boven brengen van bijvoorbeeld rollen tapijt via een trap.

Ook al signaleren verschillende werknemers dat in bepaalde situaties hulpmiddelen niet bruikbaar zijn of gewoon niet bestaan, er zijn nog veel maatregelen of oplossingen mogelijk die de werkbelasting kan verminderen. Extra mankracht, een lift, heftruck, een kleine vrachtwagen met laadklep of grote gereedschappen zijn wenselijk, maar zijn investeringen die bij de werkgever moeilijk bespreekbaar zijn, aldus de werknemer. Het verstrekken en toezien op het gebruik van veiligheidskleding, stofmaskers en lijmen zonder oplosmiddelen en het controle houden op uitgaande goederen boven de 23 kg gebeurt ook nog te weinig volgens een aantal werknemers.

Hiertegenover staat dat er ook werkgevers zijn die afspraken maken met leveranciers over het gewicht van pakketten, en/of maatregelen nemen tot het opdelen van pakketten en/of demonteren van meubelen alvorens te bezorgen. Uit het onderzoek onder de werkgevers kan geconcludeerd worden dat bijna alle werkgevers wel hulpmiddelen verstrekken, variërend van het meubelhondje, steekwagen, tot veiligheidskleding en (magazijn)liften. De prijs vormt volgens de meeste werkgevers geen belemmering voor de aanschaf van een hulpmiddel. De werkgevers signaleren echter dat medewerkers de hulpmiddelen niet altijd gebruiken omdat het te veel tijd kost of omdat het hulpmiddel niet toepasbaar is. Ook veiligheidskleding en accessoires als oorpluggen en stofkapjes worden niet gedragen. Enkele werknemers gaven zelf ook aan de hulpmiddelen niet altijd te gebruiken, omdat het zonder sneller gaat. De hulpmiddelen worden in de praktijk niet altijd handig of gebruiksvriendelijk gevonden, maar ook werkdruk maakt dat veel hulpmiddelen niet gebruikt worden, zo wordt door de werknemer toegelicht.

Bijlage 1 Enquêtevragen Werknemers en Werkgeverspanel

Enquête Werknemerspanel Thema Tilhulpmiddelen

In de wonenbranche is lichamelijke belasting een vaak voorkomend probleem. Denk aan te zwaar tillen, klachten aan knieën bij het leggen van tapijt, verkeerde houding bij het leggen van parket of het plaatsen van een keuken. Voor deze situaties zijn hulpmiddelen beschikbaar die het werk vereenvoudigen. Hierover hebben we een aantal vragen aan u.

- Wat is uw functie?
- Wordt u in uw functie regelmatig geconfronteerd met te zwaar werk?
 - Zo ja, wat voor werk of werksituaties betreft het dan?
- Moet u regelmatig meer dan 23 kilogram tillen (wettelijke norm)?
 - Zo ja, bij wat voor werkzaamheden komt dit dan voor?
- Heeft u regelmatig last van een verkeerde houding die u aanneemt bij bijvoorbeeld het leggen van vloerbedekking, parket of het plaatsen van een keuken?
 - Zo ja, bij wat voor werkzaamheden heeft u daar last van?
- Worden er door uw werkgever maatregelen genomen om uw lichamelijke belasting te verminderen?
 - Zo ja, wat voor maatregelen zijn dit?
- Kent u situaties waarin volgens u wel sprake is van een te grote lichamelijke belasting, maar waarvoor geen goede hulpmiddelen in de branche ter beschikking staan?
- Kent u goede hulpmiddelen die, ondanks dat ze het werk kunnen verlichten, niet door uw werkgever worden aangeschaft?
 - Zo ja, kunt u aangeven welke hulpmiddel dit betreft?
 - Heeft u enig idee waarom dit hulpmiddel niet aangeschaft wordt?
 - Het onderwerp heeft geen interesse van mijn werkgever
 - Kosten wegen volgens de werkgever niet op tegen de opbrengsten
 - Onbekendheid met het hulpmiddel
 - Anders, nl.

Enquête Werkgeverspanel Thema Tilhulpmiddelen

In de wonenbranche is lichamelijke belasting een vaak voorkomend probleem. Denk aan te zwaar tillen, klachten aan knieën bij het leggen van tapijt, verkeerde houding bij het leggen van parket of het plaatsen van een keuken. Voor deze situaties zijn hulpmiddelen beschikbaar die het werk vereenvoudigen. Hierover hebben we een aantal vragen aan u.

- Verstrekt u hulpmiddelen aan uw medewerkers om hun werkzaamheden te verlichten?
 - Indien 'ja'; Welke hulpmiddelen verstrekt u aan uw medewerkers om hun werkzaamheden te verlichten?
 - Welke van de hulpmiddelen die u uw medewerkers verstrekt om hun werkzaamheden te verlichten werken naar uw mening onvoldoende? Waarom werken deze onvoldoende?
- Voor welke situaties binnen uw bedrijf bestaan geen geschikte hulpmiddelen?
- Zijn er hulpmiddelen die u niet aanschaft/heeft aangeschaft omdat de prijs een belemmering voor u vormt?
 - Als er hulpmiddelen zijn die u niet heeft aangeschaft door de prijs ervan, welke zijn dat en wat kosten ze (ongeveer)?
- Worden er hulpmiddelen niet gebruikt door uw medewerkers terwijl u ze wel ter beschikking stelt?
 - Als er beschikbaar gestelde hulpmiddelen niet gebruikt worden zijn, welke zijn dit dan en waarom worden ze niet gebruikt?